

Малоросійські типи.—Types de Petite Russie. № 35.

Культурне життя:

Освіта й наука на українських
{ землях
XX століття

Учениці 10-А класу
Савелюк Ольги

1900-19
13pp.

▣ Наддніпрянщина:

Рівень освіченості дорослого населення становив лише 20%, планувалось введення загальної початкової освіти, але реалізації цього питання завадила Перша світова війна. Проводити навчання в школах українською мовою заборонялось, звільняли вчителів, що користувались на уроках українською мовою як допоміжною. Російська мова сприймалась українськими дітьми важко, тому вони не мали бажання продовжувати навчання.

Д. Дорошенко:

« Зі страху перед українським сепаратизмом, він (російський уряд) умисне держав український народ у темряві й культурному занепаді, не даючи йому школи на рідній мові й не дозволяючи української літератури та преси... Талановитий український народ опинився в стані культурного занепаду й відсталості. »

1900-19
13рр.

▣ Наддніпрянщина:

Спочатку склад студентів вищих навчальних закладів (Харківський, Київський, Одеський університети) був переважно дворянсько-буржуазним, але після революції діти міщан, майстрових, селян становили в Київському університеті більше третини.

Харківський
університет

Учительський інститут

Освіта

1900-19
13pp.

□ На території Австро-Угорщини:

Рівень освіченості дорослого населення становив близько 40% (удвічі більше, ніж на Наддніпрянщині). Початкову освіту отримували майже всі діти. У більшості сіл «Просвіта» утримувала свої бібліотеки, у них налічувалося сотні книжок українською мовою. Шкільна мережа розширилася, кількість середніх шкіл майже подвоїлась, але українські діти в цих школах становили лише 20% всіх учнів. Існувало 4 вищих навчальних закладів (університети у Львові та Чернівцях, політехнічний інститут і академія ветеринарної медицини у Львові). Перед Першою світовою війною українськими були 6 державних гімназій, 15 приватних середніх шкіл. Кількість початкових шкіл, навчання в яких велося українською мовою сягала 3,5 тисяч.

Львівський інститут

1917-19
20pp.

□ В Україні:

Швидко ламалась стара система народної освіти. Центральна Рада розгорнула будівництво української школи, за короткий час було засновано 53 українські гімназії, укладено навчальні програми для шкіл, розроблено план українізації школи: історію, літературу, інші гуманітарні дисципліни пропонувалося викладати на засадах ідей соціалізму. Скасувалось викладання Закону Божого. Міністерство народної освіти утримувалося від реорганізації російських шкіл -- в них лише вводились українська мова, література та історія України як обов'язкові предмети.

У 1919 більшовики зупинили процес українізації народної освіти, радянська влада основну увагу звертала на соціальне реформування школи.

*Закон про обов'язкове вивчення української мови,
літератури, а також історії та географії України у всіх*

середніх школах.

1. По всіх середніх хлоп'ячих та дівочих загальноосвітніх, професійних, комерційних й інших школах, учительських семінаріях та інститутах, а також духовних семінаріях, обов'язково викладається українська мова й література, задля чого визначається не менше 3 годин тижнево в перших 5 класах, а у двох останніх не менше 2 годин...

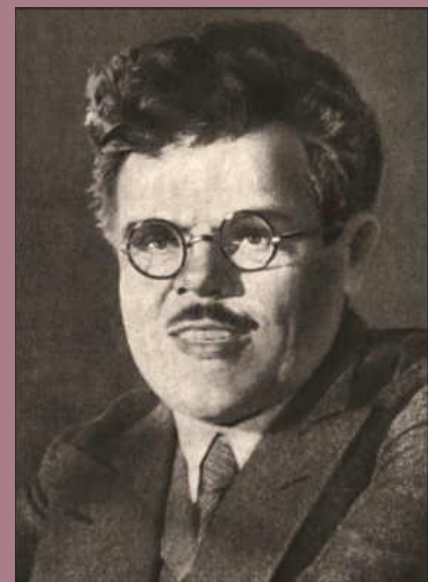
1917-19 20pp.

□ В Україні:

У липні 1919 Раднаркомом УСРР було схвалено положення, за яким у республіці було впроваджено безкоштовне навчання і обов'язковість його для всіх дітей віком від 7 до 16 років. Уряд УСРР копіював відповідні акти в галузі народної освіти в Росії, у тому числі й очевидне безглуздя: положення про перетворення школи на «самообслуговуючу школу-комуна, яка ґрунтується на вільному вихованні», проте відбувались і позитивні зрушення: наприкінці 1920 р. згідно з офіційними даними в Україні налічувалося 21,9 тис. загальноосвітніх шкіл, обліковий склад учнів зріс з 1,7 до 2,25 млн. Однак близько 1 млн. дітей все ще залишались поза школою, а сотні тисяч записаних не відвідували її.

Українська
народна
школа

Володимир
Затонський
нарком освіти УСРР

Наука

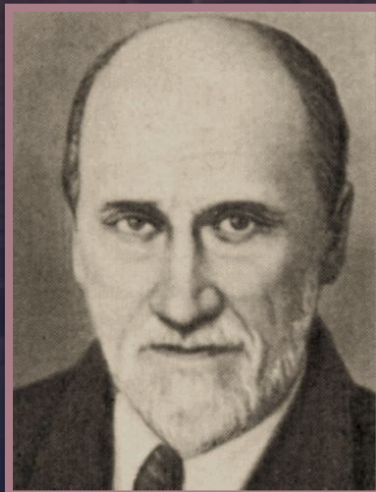

Револуція 1905 р. принесла деякі полегшення для розвитку української науки. Було утворено Українське наукове товариство, видавались наукові збірники.

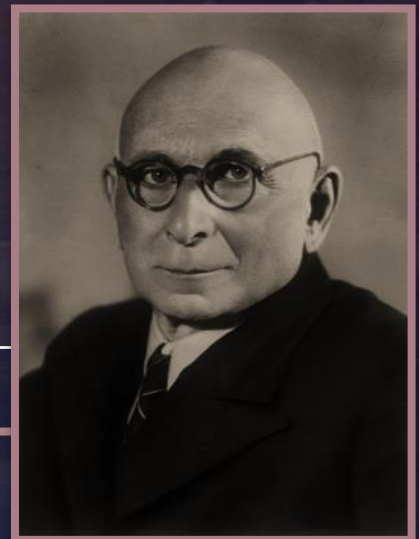
▣ Математика:

Дмитро Синцов – видатний математик, голова Харківського Математичного Товариства. Брав участь в організації вищої освіти. Його праці з праці з геометричної теорії конексів є найбільшим вкладом в цей вид науки. Написав понад 30 праць.

Сергій Берштейн – професор Харківського університету, творець наукової школи, засновник і директор Українського інституту математичних наук у Харкові. Видав понад 250 праць українською, німецькою, французькою мовами про диференціальні рівняння, теорію наближення функцій та теорію ймовірностей

Дмитро
Синцов

Сергій
Берштейн

Наука

Київъ.
Kiev.

Крещатики
Rue Kreschatik.

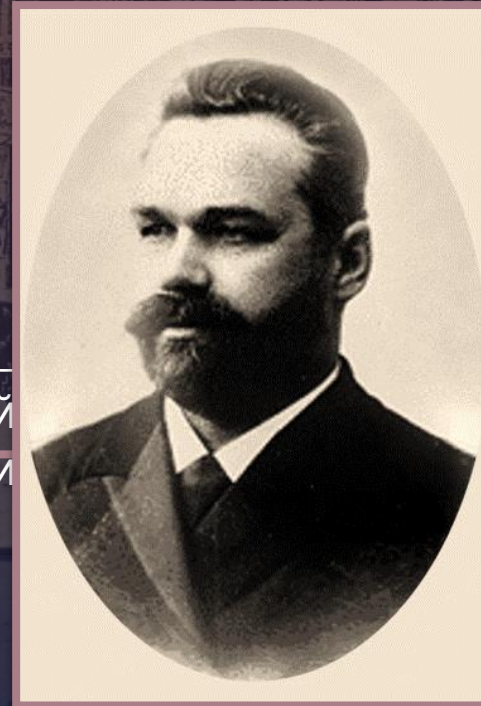
□ Хімія:

Вагомих результатів у фізичній хімії досягнув доктор хімічних наук Іван Осипов, був професором в Харківському інституті. Проводив дослідження в різних галузях хімії.

Сергій Реформатський — хімік-органік, голова Київського фізико-хімічного товариства. Автор понад 50 наукових праць та підручника «Початковий курс органічної хімії».

Іван Осипов

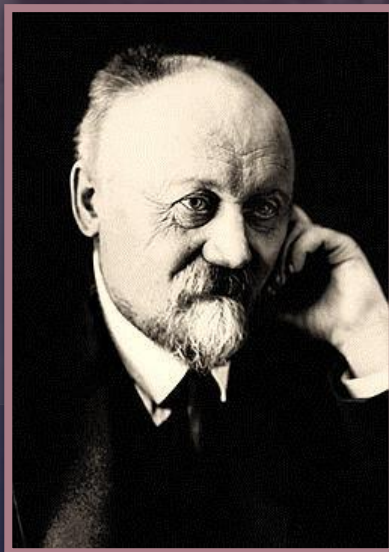
Сергій
Реформатський

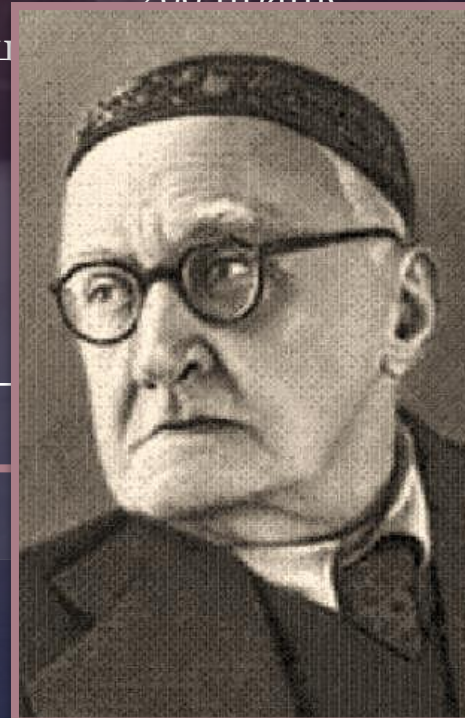
▣ Біологія:

Микола Гамалія — засновник першої бактеріологічної станції, автор більше 300 наукових робіт, значна частина яких, присвячена проблематиці сказу і холери. Активно боровся з епідеміями завізної чуми в Одесі на початку XX століття, холери на Донбасі, в Закавказзі та на Поволжі, епідемічного висипного тифу в Петербурзі.

Данило Заболотний — Засновник Інституту мікробіології та епідеміології в Києві. Досліджував холеру, чуму. Опублікував понад 200 праць, присвячених головним чином вивченню трьох інфекційних захворювань: холери, чуми та сифілісу.

Данило
Заболотний

Микола
Гамалія

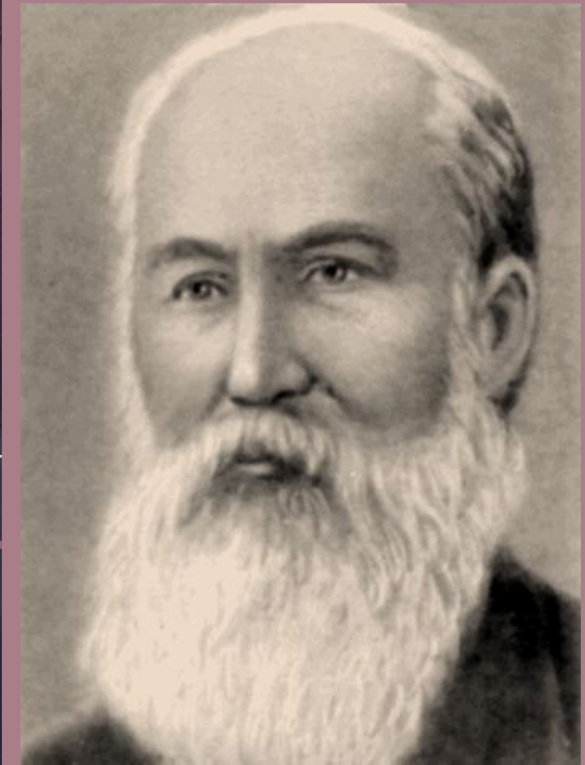

□ Біологія:

Микола Кащенко — один з перших українських академіків, доктор медицини та зоології, засновник акліматизаційних садів у Томську та Києві. Разом з вченим В. О. Караваєвим створив зоологічний музей і був першим його директором

М.Кащенко в
акліматизаційному
саду

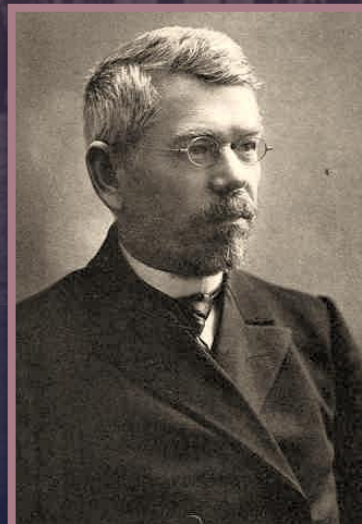
Микола
Кащенко

Історія:

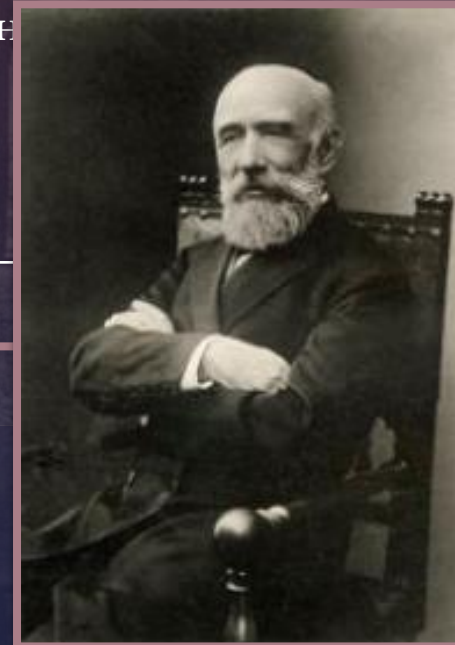
Володимир Іконников — декан історико-філологічного факультету Київського імператорського університету Св. Володимира. Має близько 15 праць, серед них особливо виділяються «Скептична школа в російській історіографії» та «Досвід російської історіографії» (т. I, у двох книгах, Київ, 1892 р.) — капітальний бібліографічний посібник.

Дмитро Багалій — Ректор Імператорського Харківського університету, один із фундаторів, академік Української Академії Наук. Автор понад 200 праць, що стосуються в основному історії Слобідської, Лівобережної та Південної України 15–18 ст. Ввів у науковий обіг велику кількість фактичних матеріалів, взятих безпосередньо з архівних джерел і археологічних

Дмитро
Багалій

Володимир
Іконников

Наука

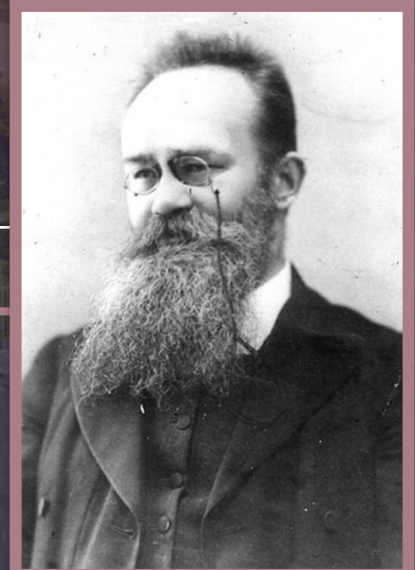
▣ Історія:

Михайло Грушевський — Голова Центральної Ради Української Народної Республіки. Член Історичного товариства ім. Нестора-Літописця, багаторічний голова Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (1897–1913), завідувач кафедри історії Львівського університету (1894–1914), автор понад 2000 наукових праць.

Дмитро Яворницький — український історик, археолог, етнограф, фольклорист, лексикограф, письменник, дослідник історії українського козацтва, дійсний член НТШ. В історичних досліджах основну увагу Яворницький присвятив історії Запорізької Січі, написавши на цю тему 19 праць.

Дмитро
Яворницький

Михайло
Грушевський

8986. P. Z. - KIEW LE BORD DU DNIEPR.

8986. КІЕВЪ. Берегъ Днѣпра.